

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

Tiemke Gauderis woont in de Vuurtorenwijk in Oostende, vlak bij de haven. Haar atelier bevindt zich een straat verder. Ze heeft een vriend en twee jonge kinderen en het is als kunstenaar wel goed dat je je even kan terugtrekken om in volle concentratie met je werk bezig te zijn.

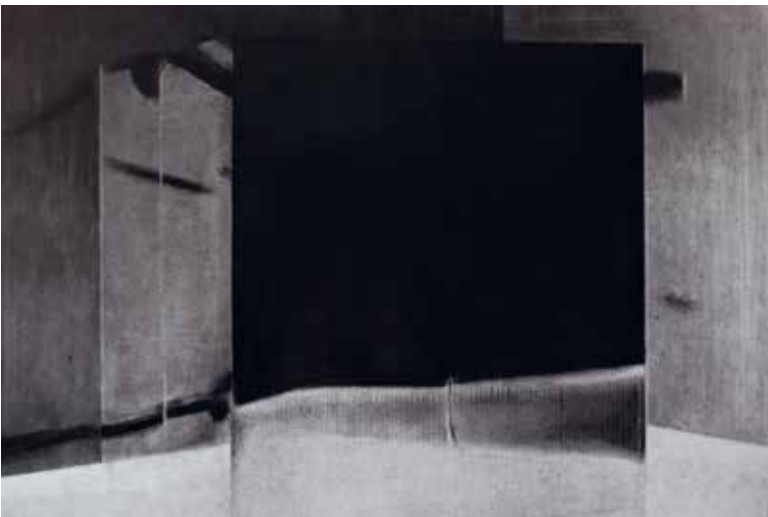
TIEMKE GAUDERIS

De schemerzone,
de schaduwen,
het samenvallen
van beelden

DE MAGIE VAN HET MUSEUM Tiemke Gauderis (°1984) is geboren en getogen in Oostende. “Voor zover ik me kan herinneren heb ik altijd graag getekend,” zegt ze. Als kind ging ze met haar oudere broer naar het kinderatelier in het toenmalige Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, nu Mu.ZEE. Ze heeft er een warme herinnering aan: “We moesten onze schoenen uittrekken en mochten dan op kousenvoeten in het museum rondlopen. We kregen opdrachtjes om te tekenen of te boetseren. Het had iets magisch om daar te mogen rondlopen en alles te bekijken en te tekenen wat ik zag.”

Vanaf de lagere school ging Tiemke Gauderis naar de academie. Ze had nog andere bezigheden, zoals ballet en competitiezwemmen, en dat zorgde er in de middelbare school voor dat de beeldende kunst wat in de verdrukking kwam. Ze bleef wel een creatieve ziel en verloorde het tekenen niet. Na het secundair onderwijs studeerde ze maatschappelijk werk in Oostende. Haar stages deed ze in het buurtwerk en in haar eindwerk schreef ze over de kracht van creativiteit in het groepswerk. Ze kreeg eerst een job als straathoekwerker en ging daarna aan de slag in de jeugddienst. Dat was meteen het moment om terug naar de academie te gaan. Ze kreeg er onder meer les van Peter Defurne (°1969), de huidige directeur van de Oostendse academie, die toen haar vaste leraar, Danny Bloes (°1953), wegens ziekte verving. “Hij gaf op een zeer begeistere manier les en hij wist alles over technieken en materialen. In mijn latere opleiding in Sint-Lukas, waar ik ook ontzettend veel heb geleerd, ontbrak het wat aan inzichten in materiaalkennis en technieken.”

Als maatschappelijk werkster met een vaste baan volgde Tiemke Gauderis gedurende vijf jaar tekenles in het Deeltijds Kunstonderwijs. Ze was dan zesentwintig, nam de beslissing tot loopbaanonderbreking en schreef zich in aan Luca Gent. “Ik werkte daar mijn bachelor af. Mocht ik jonger geweest zijn, dan had ik de master er nog bijgenomen. In het

Tiemke Gauderis, *Untitled*, 2015, houtskool op papier gemaroufleerd op hout, 50 x 70 cm

laatste jaar was ik zwanger van mijn oudste zontje, mijn leven was al wat anders georganiseerd en ik had niet het gevoel dat de master veel verschil zou maken. Ik wou niet in het onderwijs stappen of zo.”

DE LANGE SCHADUW Aan Sint-Lucas volgde Tiemke Gauderis ‘Illustratie en grafiek’. “Ik ging er naar toe met het idee dat als ik wilde tekenen, ik die richting moest volgen. Ik wist nog niet zo goed wat me te wachten stond. Uiteindelijk ben ik in de vrije grafiek beland. Ik kreeg er les van Peter Morrens (°1965) en van Peter Van Gheluwe (°1957), beiden zeer verschillend, met een eigen invalshoek en visie. Ik vond dat zeer verrijkend.”

Tiemke Gauderis: “Het was mijn bedoeling om voltijds met tekenen bezig te zijn. In het begin was dat helemaal niet evident. Ik heb nooit kunsthumaniora gevolgd zoals de andere studenten in mijn klas, die dus wel een enorme achtergrond hadden. Tijdens mijn humaniora was de kunstgeschiedenis slechts zeer algemeen aan bod gekomen. In het eerste jaar had ik het dan ook moeilijk. We kregen opdrachten en ik had veel moeite om die naar iets te vertalen. Hoewel de opgelegde thema’s heel ruim en breed waren, had ik de neiging om die heel braafjes te behandelen, me af te vragen: wat wil men van mij?, waardoor ik niet echt vrij kon werken. Op het einde van het jaar mochten we – gelukkig maar – een eigen thema kiezen. Het was dan lente en in het voor- en najaar ben ik altijd sterk gefascineerd door de lange schaduwen en dat heb ik als thema genomen. De lange schaduw hoort bij de seizoenen van verandering. Ik reisde elke dag met de trein van Oostende naar Gent en terug, en dat was hetgene wat ik zag. Peter Van Gheluwe gaf les in het eerste jaar en had me al gezegd dat ik dichterbij mezelf moest blijven.” Tiemke Gauderis heeft die raad ter harte genomen. “Ik ben vooral gaan kijken en dat is eigenlijk wat ik nog altijd doe. Eens ik die klik had gemaakt, is er wezenlijk niets meer veranderd.”

INHOUDELIJK NETWERK Eén van de eerste werken die Tiemke Gauderis toen heeft gemaakt, kwam voort uit een reeks foto’s die ze heeft genomen vanop de brug aan de Gentse Graslei. Ze fotografeerde de voorbijgangers met hun lange schaduwen. Hieruit is een serie etsen ontstaan, waarbij schaduw en figuur verwisseld konden worden. Hierna besliste ze om naar de vrije grafiek over te gaan, waar er meer aandacht was voor het eigen onderzoek. “We leerden er alle technieken, het is te zeggen: alle grafiektechnieken hebben we eenmaal gedaan. We hadden een werkplaats en de verantwoordelijke was een heel sympathieke man bij wie je met vragen terecht kon. Maar je moest het wel allemaal zelf

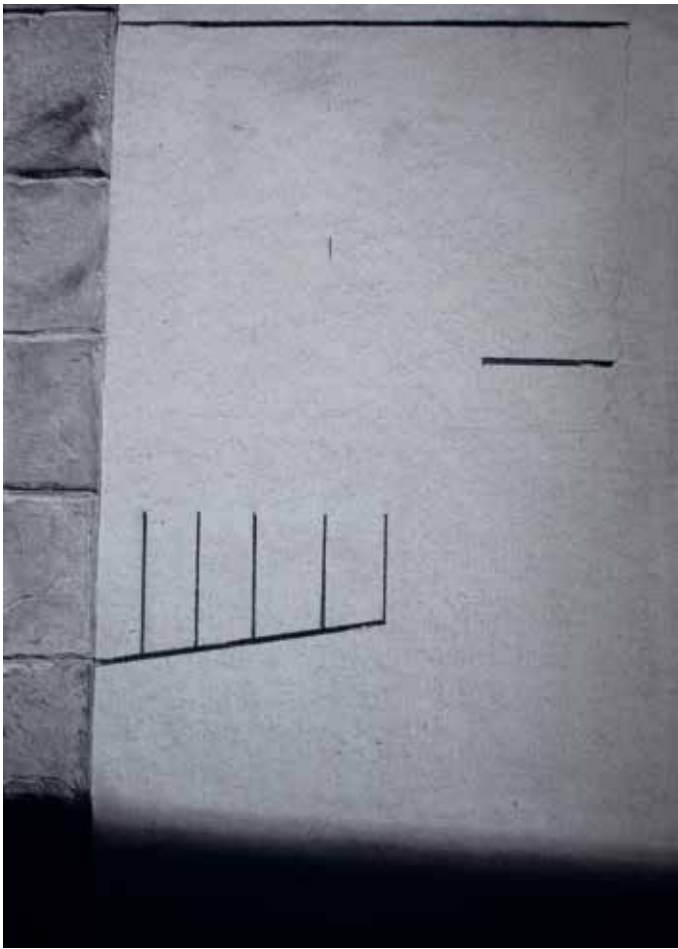
“Het had iets magisch om daar te mogen rondlopen en alles te bekijken en te tekenen wat ik zag.

uitzoeken, kiezen voor een techniek die je paste en dat is behoorlijk moeilijk als je eigenlijk nog niets weet. Ik herinner me nog verschillende gesprekken met Peter Morrens, met als resultaat dat hij me een uitgebreide lijst van boeken en auteurs heeft bezorgd, zodat ik in de bibliotheek zelf opzoekingswerk kon verrichten. Ik heb altijd graag gestudeerd en voor mij mocht er gerust nog wat meer theorie worden gegeven. We hebben in de lessen kunstgeschiedenis bijvoorbeeld een heel semester rond het *Lam Gods* gewerkt en ik deed dat uitermate graag, terwijl mijn jongere medestudenten daar soms wat tegenop zagen.”

Zo is ze zich inhoudelijk sterk gaan verrijken, ze wilde uit die drie jaar loopbaanonderbreking werkelijk het maximum halen. “Ik heb een inhoudelijk netwerk opgebouwd van auteurs en kunstenaars die me inspireerden.” Voor haar eindwerk heeft ze een ruimtelijke installatie gemaakt van beelden en citaten uit dat inhoudelijk netwerk, samen met een projectie en een klein boekwerk onder de titel *Verruimtelijkingen*. In de ruimte hing ook een spiegel, zodat een deel van de projectie weerspiegeld werd. Het is een element dat we ook nu nog in haar werk terugvinden. In het boekje vind ik citaten of werk van kunstenaars als Mekhitar Garabedian (°1977), Alfredo Jaar (°1956) en Johan De Wilde (°1964), van auteurs als Susan Sontag (1933-2004), John Berger (1926-2017) en Bernard De Wulf (°1960). Ze heeft het werkje helemaal rond thema's opgebouwd. Ze heeft het niet enkel voor de school en de punten gemaakt, maar vooral voor zichzelf, als een blijvende inspiratiebron om verder te werken.

Ondertussen, een aantal jaren later, is Tiemke Gauderis opnieuw, maar deeltijds, aan het werk en moeder van een tweede zoontje. Direct na haar afstuderen in 2013 werd ze al gevraagd voor de tentoonstelling *Aan zee kan het waaien* in de Venetiaanse Gaanderijen. “Zowel uit mijn scriptie als uit de ruimtelijke presentatie ervan putte ik beeldmateriaal. Ik nam er foto's van, met de intentie om op die manier nieuw beeldmateriaal te verzamelen. Dat mondde niet steeds uit in een nieuwe tekening. Soms printte ik gewoon de foto,

[links] Tiemke Gauderis, *Untitled*, 2015,
houtschool en grafiet op papier, 70 x 50 cm

[rechts] Tiemke Gauderis, in situ tekening
tijdens de expo *Aan zee kan het waaien II*
in Oostende, 2013, houtschool
op tentoonstellingswanden

[onder] Tiemke Gauderis, *Untitled*, 2012,
houtschool op papier, 47,5 x 50 cm

omdat ik geloofde dat het een goed beeld was en dat het tekenen ervan geen meerwaarde zou hebben of iets zou toevoegen. Als ik een beeld bekijk en ik vind niet dat het moet getekend of hertekend worden, dan doe ik dat ook niet. Het illustreert eigenlijk een beetje hoe ik werk, alles kan op een bepaald moment opnieuw terugkeren, hernomen worden.” Zo heeft ze haar publicatie ontdaan van alle tekst en de foto’s vervangen door zwarte vlakken en daarvan dan een print gemaakt. Hierbij spelen de zwarte vlakken die op de verso-zijde van het papier staan eveneens een rol en ontstaan er boeiende composities.

Er volgen nog meer tentoonstellingen, onder meer in het Platform voor Actuele Kunst te Gistel. Ze wordt gevraagd voor het Salon Blanc, een fijn weerkerend initiatief van kunstenaar Yves Velter en Els Wuyts in hun woning in de Romestraat te Oostende. Eind 2016 deed ze mee aan de Rons Drawing Prize die ze met overtuiging won.

RUIMTE VOOR VERBEELDING Het werk van Tiemke Gauderis is nooit abstract. “Ik teken niets dat er niet is,” zegt ze, Daan van Golden (1936-2017) citerend en verwijzend naar diens tentoonstelling in Wiels in 2012. Ze was er sterk van onder de indruk en stelt dat haar werk, net zoals bij die kunstenaar, gaat over het bewuste waarnemen, de ‘apperceptie’.

Enige tijd geleden vond ik op haar website deze tekst: “In mijn voorliefde voor zwart en wit, schuilt ook mijn liefde voor licht en donker; en dat wat het ene bij het andere veroorzaakt. De schemerzone, de schaduwen, het samenvallen van beelden, het overbelichte en het onderbelichte. De lichte en donkere partijen laten ruimte voor verbeelding. Het afwezige stelt zo het aanwezige in vraag.” En die tekst geldt nog steeds volop: ze scherpt met haar tekeningen de blik bij de kijker aan. Ze noopt hem om dichterbij te komen en zich af te vragen wat hij nu ziet, hoe dat soms schijnbaar eenvoudige beeld nu echt in mekaar zit. Hoe de eenvoud complex en de complexiteit toch eenvoudig kunnen zijn, mits je de sleutel ontdekt.

Met houtskool – het is naast steen zowat het meest primitieve onder de tekenmaterialen – weet zij op een meesterlijke wijze om te gaan. Ze tovert vele tinten grijs, beelden vol nuances van licht en donker, zodat er een ware kleurenrijkdom in zwart-wit ontstaat. Uit het juryverslag van Ronse: “Het tekenwerk van deze kunstenaar getuigt van een ongelooflijke rijpheid, een diepe concentratie en een rustige bedachtzaamheid.” Dat kan tellen voor een jonge kunstenaar.

–

DAAN RAU

INFO Tentoonstelling *Constructions* (titel onder voorbehoud), september 2017, Platform voor Actuele Kunst, Gistel – **WEBSITE** www.tiemkegauderis.com